

УДК 338.2

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМСУЧАСНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

*Л.В. Стригун, відділення з підготовки молодших спеціалістів, спеціальність
«Бухгалтерський облік», 3 курс*

*Науковий керівник – В.В. Мушенко, к.ю.н., ст. викладач кафедри аграрної
економіки ВП Національного університету біоресурсів і природокористування
України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

У статті висвітлено умови становлення і розвитку бюджетної політики України, її особливості, проблеми та недоліки на сучасному етапі, а також надані пропозиції щодо удосконалення її фінансово-правового механізму.

Ключові слова: *бюджетна політика, економіка, держава, бюджет, фінансові ресурси, фінансово-правовий механізм*

Бюджетна політика являє собою сукупність економічних, правових і адміністративних заходів, що застосовує держава з метою стабілізації та підвищення ефективності національної економіки, використовуючи, головним чином, бюджетні та податкові механізми.

В умовах становлення і розвитку України як незалежної держави першочерговою є потреба вироблення правових механізмів загальнодержавної економічної політики. Це зумовлено насамперед тим, що до утворення суверенної держави Україна не провадила власної економічної політики, оскільки була складовою іншою великою державою – СРСР, а її економіка входила до складу так званого єдиного народногосподарського комплексу СРСР. Державна політика розвитку економіки України визначалась із загальносоюзного економічного центру. Звідти надходили прямі вказівки, директиви, плани та ліміти щодо основних напрямів та пропорцій розвитку народного господарства України, які мали на меті насамперед задоволення і реалізацію не національних, а загальносоюзних потреб та інтересів.[1]

Актуальним проблемам процесу становлення національної бюджетної політики присвячено ряд праць вітчизняних науковців у галузі економіки, фінансів, фінансового та адміністративного права, серед них: Н.Бородіна, О. Василик, В.Курило, Н. Титова, Л. Тулуш, О. Семчик, Н. Сетрович, В. Чернадчук та ін.

Метою даної статті є здійснити спробу аналізу особливостей сучасної бюджетної політики для надання власних пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють бюджетну систему.

У сучасних економічних умовах важливим завданням є використання бюджетної політики як складової системи фінансового регулювання соціально-економічного розвитку країни та адміністративно-територіальних одиниць.

Одним із основних завдань щодо правового регулювання пріоритетів бюджетної політики відповідно до поставленої мети є забезпечення збалансованості зведеного бюджету. Досягти максимального збалансування бюджету можливо за рахунок вирішення на законодавчому рівні таких проблем:

– забезпечення бездефіцитності бюджету, коли формування видатків зведеного бюджету здійснюється в межах доходів, і тим самим забезпечується принцип збалансованості, що є необхідною умовою зниження інфляції і досягнення економічного зростання, а також позитивної динаміки державного боргу, зниження рівня його обслуговування, проведення реформ у податковій сфері, стабільності державних фінансів,

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців»

підвищення довіри до держави і переорієнтації фінансових ресурсів на інвестиції та інновації;

- збільшення частки видатків бюджету, що спрямовуються на соціальну сферу – освіту, охорону здоров'я, культуру з метою посилення соціального курсу реформ;
- узгодження з завданнями адміністративної реформи видатків на управління;
- забезпечення частки місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету на рівні, не меншому ніж 40 % з метою посилення ролі бюджетів місцевого самоврядування;
- удосконалення податкового регулювання через посилення захисту платників податків, зниження податкового тиску, максимальне спрощення процедури оподаткування та введення податкових стимулів з інноваційної діяльності та нагромадження основного капіталу;
- зменшення розміру нелегального відтоку капіталу шляхом дотримання законодавства щодо відмивання “брудних” грошей та боротьби з корупцією.[2]

Необхідно завдання і пріоритети бюджетної політики визначити за етапами розвитку бюджетної системи.

Важливими завданнями бюджетної політики є створення інституціональних умов для оптимізації бюджетної і податкової системи, спрямованих на формування інституцій, що забезпечать формування передумов утворення високоефективної системи державних фінансів. На даному етапі реалізації бюджетної реформи прийнятий Податковий кодекс України, посилено контроль органів Державного казначейства за ефективним і цільовим використанням бюджетних коштів, а також продовжено переговори з іноземними кредиторами про подання зовнішніх кредитів. Паралельно важливо проводити вже розпочату реформу соціальної сфери, яка охоплює і удосконалення оплати праці з урахування мінімальних її розмірів та інших соціальних стандартів, а також реформування пенсійної системи.

На наступному етапі на основі створених на попередньому етапі передумов щодо підвищення ефективності бюджетного процесу за допомогою удосконалення бюджетного планування та цільового використання коштів бюджету необхідно здійснити формування і перерозподіл централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів якомога більш ефективно, що перетворить бюджет в реальний механізм стимулювання економічного зростання, і забезпечить регулювання економічного і соціального розвитку та оптимальний для України перерозподіл ВВП через його доходну частину.

Реалізація поставлених задач бюджетної політики на довгострокову перспективу повинна здійснюватися, за наступними основними напрямками щодо удосконалення бюджетної сфери: продовження реформ у податковій сфері, створення ефективної системи управління державним боргом, вдосконалення міжбюджетних відносин, оптимізації державних витрат, використання програмно-цільового методу складання бюджету, посилення контролю за сплатою податків та використанням бюджетних коштів на всіх рівнях бюджетної системи тощо.[3]

Важливим питанням економічної політики розвитку в умовах України є питання про співвідношення та взаємодію між приватним та державним секторами економіки. На практиці ринкова орієнтація економічної політики підтверджується її ставленням до приватного сектора економіки. Економічна політика має бути реально спрямована на підтримку і розвиток приватного сектора, який є ґрунтом для формування реальних, а не квазіринкових відносин. В умовах перехідної економіки можливості держави щодо цього обмежені, тому економічна політика має зосереджуватися на тих ланках, де використання влади може дати найбільший ефект.

Треба враховувати також наявність і формування нових "центрів" економічної влади (фінансово-банківських груп, промислових монополій, аграрних груп, фінансово-промислових груп тощо). Кожний з них домагається використання державної влади у

власних інтересах. В цій ситуації держава має забезпечити пріоритет саме національних економічних інтересів соціально орієнтованої ринкової економіки. В цьому запорука успіху її економічної політики.

У період політичних дискусій та загострення соціально-економічних проблем в Україні надзвичайно актуальним є підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами держави.

Ця проблема може бути вирішена за умов розширеного відтворення доходів бюджету, створення ефективної системи контролю за їх використанням, досягнення оптимуму в процесі надання суспільних благ і послуг за рахунок коштів бюджету.[1]

Актуальним залишається запровадження нових, сучасних підходів та принципів адміністрування державних видатків, що спрямовані на підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів та перетворення бюджетної політики на дієвий інструмент соціально-економічного розвитку країни. Передусім, це стосується: розробки простої та прозорої процедури надання трансфертів; наукового обґрунтування доцільності скасування міністерських нормативів; врегулювання питань місцевого оподаткування; створення сучасної нормативної бази для місцевих запозичень. Лише здійснивши зазначене можна буде розірвати зачароване коло неефективних витрат і створити фіскальний простір для потрібних інвестицій в обладнання, модернізацію установ, навчання та підвищення кваліфікації персоналу в сфері надання державних послуг.

Отже, необхідною умовою розвитку та покращення економічної ситуації в країні є ефективна бюджетна політика, яка розробляється з метою оптимального збалансування бюджетних параметрів з урахуванням бюджетних пріоритетів, розвитку бюджетної сфери та необхідності виконання державою головних функцій. Звідси, головним пріоритетним напрямком бюджетної політики на найближчі роки має стати фінансове оздоровлення підприємств, шляхом забезпечення бюджетних витрат, створення сприятливого валютного курсу та використання програмно- цільового методу складання бюджету, що в подальшому дає можливість скоротити відсотки недовиконання бюджету в Україні. Всі запропоновані автором заходи, в першу чергу можливі при внесенні змін та доповнень до чинного законодавства України, зокрема: Бюджетного кодексу України та Законів України про Державний бюджет України на наступні роки. На нашу думку це покращить економічну, фінансову та інвестиційну могутність України.

Список літератури

1. Запатріна І. В. Бюджетна політика стимулювання економічного зростання та механізми її реалізації / І. В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Фінанси України. — 2006. — № 4. — С. 44–52.
2. Кульчинський М., Ванькович Д., Заплатинський М. Вдосконалення бюджетної політики України в умовах застосування програмно-цільового методу адміністрування державних видатків. // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. - № 19. с.352-357.
3. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія / Л. В. Лисяк. — К.: ДННУ АФУ, 2009. — 600 с.

В статтє рассматриваются условия становления и развития бюджетной политики Украины, ее особенности, проблемы и недостатки на современном этапе, а также даны предложения по совершенствованию ее финансово-правового механизма.

Ключевые слова: *бюджетная политика, экономика, государство, бюджет, финансовые ресурсы, финансово-правовой механизм*

**Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції
«Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців»**

The article deals with the conditions of formation and development of fiscal policy in Ukraine, its peculiarities, problems and shortcomings of the present stage, and suggests ways of improving its financial and legal framework.

Keywords: fiscal policy, the economy, the state budget, financial resources, financial and legal mechanism

FINANCIAL AND LEGAL MECHANISMS OF MODERN POLICY OF UKRAINE

L.V. Strygun, V.V. Mushenok